

KAMILA ZIÓŁKOWSKA-WEISS

Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, Polska
Pedagogical University of Cracow, Poland

Wpływ czynników politycznych i prawnych w Stanach Zjednoczonych na procesy migracji i aktywność turystyczną amerykańskiej Polonii

Political and Legal Factors in the USA Conditioning Migration Processes and Tourist Activity of American Polonia

Streszczenie: Stany Zjednoczone mają długą historię związaną z imigracją, co odzwierciedla się w ustawodawstwie tego państwa. Prawo stanowi główny instrument polityki imigracyjnej. Polska jest jednym z czterech krajów UE, oprócz Bułgarii, Rumunii i Cypru, które nadal znajdują się poza Visa Waiver Program (VWP). Wejście do VWP daje prawo przyjazdu do USA bez wizy na okres do 90 dni. Zmiany, które nastąpiły w prawie imigracyjnym w ostatnich latach, mogą mieć znaczenie dla sytuacji pewnej liczby Polaków i osób polskiego pochodzenia w USA. Wejście w życie ustawy Immigration and Reform Act (tzw. Dream Act), czyli amnestii dla osób, które jako dzieci nielegalnie przybyły do Stanów Zjednoczonych pod opieką rodziców, jak również umorzenie postępowań deportacyjnych przeciw osobom, które nie są przestępcami i których sprawy nie zaliczają się do priorytetowych, dają szansę nielegalnym imigrantom na uregulowanie ich statusu. Głównym celem artykułu jest przedstawienie czynników politycznych i prawnych, które warunkują aktywność chicagowskiej Polonii i jej wybór destynacji turystycznej. Jednym z ważniejszych czynników, który przyczynia się do aktywności turystycznej amerykańskiej Polonii, jest uregulowana prawnie sytuacja pobytowa. W artykule zaprezentowana zostanie metoda sondażu diagnostycznego w postaci badań ankietowych wśród Polonii w liczbie 1014 w języku polskim i angielskim. Zostaną przedstawione wyniki mówiące o tym, że: status pobytowy respondentów w USA nie wpływa na częstotliwość wyjazdów w ciągu roku, osoby przebywające w USA legalnie poświęcają więcej czasu na wypoczynek w ciągu roku niż osoby przebywające w USA nielegalnie, osoby przebywające w USA legalnie wydają w ciągu roku większą sumę pieniędzy na podróże niż osoby przebywające w USA nielegalnie, uregulowany status pobytowy Polonii wpływa na wybór kierunku wyjazdu również wewnątrz kraju.

Abstract: The United States are characterised by a long history related to immigration, which is reflected in legislation. Law constitutes the main instrument of immigration policy. Poland is one of four EU countries, apart from Bulgaria, Romania and Cyprus, that are still outside the Visa Waiver Program (VWP). Entering the VWP gives the right to arrive in the United States without a visa for the period of up to 90 days. The influence of changes that have occurred in immigration law that has been adopted in the recent years may be relevant to the situation of a certain number of Poles and people of Polish origin in the United States. The entry into force of the Immigration and Reform Act (the so-called Dream Act), i.e. amnesty for people who – as children – arrived in the United States illegally under the care of their parents, as well as discontinuance of deportation proceedings against people who are not criminals and whose cases are not qualified as priority ones, give illegal immigrants a chance to regulate their status. The main objective of the article is to present political and le-

gal factors that determine the activity and choice of tourist destination among the Chicago Polonia. One of the most important factors that contribute to tourist activity among the American Polonia is the legally regulated residence situation. The method of a diagnostic survey in the form of surveys among the Polonia in the number of 1014 in the Polish and English language will be applied in the article. The results presented confirm that the residence status of the respondents in the United States does not affect the frequency of trips during the year; people residing in the United States legally spend more time on relaxation during the year than individuals staying in the United States illegally; people staying in the United States legally spend a larger sum of money on travelling during the year than people residing in the United States illegally; as well as that the regulated residence status of the Polonia influences the choice of the direction of travelling also within the country.

Słowa kluczowe: aktywność i destynacje turystyczne; Chicago; czynniki polityczne; Polonia; prawo; status emigracyjny; turystyka

Keywords: activity and tourist destination; Chicago; emigration status; law; Polish people; political factors; tourism

Otrzymano: 8 grudnia 2017

Received: 8 December 2017

Zaakceptowano: 18 lutego 2018

Accepted: 18 February 2018

Sugerowana cytacja / Suggested citation:

Ziółkowska-Weiss, K. (2018). Wpływ czynników politycznych i prawnych w Stanach Zjednoczonych na procesy migracji i aktywność turystyczną amerykańskiej Polonii. *Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego*, 32(1), 108–124. <https://doi.org/10.24917/20801653.321.9>

WSTĘP

Literatura przedmiotu klasyfikuje najważniejsze czynniki będące stymulatorami turystyki, nazywając je megaczynnami. Wśród nich można rozróżnić: czynniki ekonomiczne, czynniki społeczne, czynniki techniczne, czynniki ekologiczne oraz czynniki polityczne. Według A. Kaczmarek (2014) polityka rządu reguluje wszystkie sfery życia gospodarczego poprzez:

- politykę socjalną – prawodawstwo tworzone przez władze państwowe wspiera lub ogranicza działania turystyczne obywateli kraju i cudzoziemców, np. poprzez system ochrony zdrowia czy bezpieczeństwa publicznego, wpływając na stabilność kraju,
- politykę pieniężną i fiskalną – np. obciążenia podatkowe, cła, regulacje cenowe oraz stabilność danej waluty na rynkach światowych,
- politykę gospodarczą – wpływającą na tempo wzrostu gospodarczego, idący za tym wzrost realnych dochodów obywateli, ale także inwestycje wspierane przez skarb państwa dotyczące sektora turystycznego lub sektorów z nim powiązanych,
- politykę zagraniczną – w tym umowy międzynarodowe oraz przynależność do organizacji, które regulują, a w niektórych przypadkach ułatwiają ruch turystyczny,
- pozostałe działania władz państwa mające istotny wpływ na życie obywateli oraz postrzeganie danego kraju na arenie międzynarodowej pod względem atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej.

Rola rządu w turystyce oraz wpływu polityki państwa na rozwój turystyki jest od dawna przedmiotem analiz naukowych (Hall, Jenkins, 2004). Analizując literaturę obejmującą politykę turystyczną, zauważyć można zasadniczą zmianę oddziaływania rządu na turystykę, polegającą na przejściu od rządzenia do zarządzania (Beaumont, Dredge, 2010), co ma niezwykle istotne znaczenie dla zrównoważonego rozwoju przedsiębiorczości turystycznej (Hall, 2011).

Do najważniejszych instrumentów wykorzystywanych przez państwo w polityce turystycznej należą: ustawodawstwo turystyczne, tworzenie i egzekwowanie prawa turystycznego, narzędzia wynikające z ogólnej polityki państwa, czyli aktywizacja regionów mniej rozwiniętych gospodarczo, narzędzia ekonomiczno-finansowe, wszelkiego rodzaju finansowanie i dofinansowanie, jak subwencje, dotacje, kredyty, ulgi inwestycyjne, szerokie możliwości, jakie stwarza system podatkowy (zwolnienia, ulgi), narzędzia administracyjno-organizacyjne wynikające z działalności narodowych administracji turystycznych, edukacja turystyczna, informacja i promocja turystyczna (Kurleto, 2013).

Problematyka aktywności turystycznej zajmuje ważne miejsce wśród badań, których celem jest poznanie praw i mechanizmów rządzących rynkiem turystycznym, prowadzonych przez przedstawicieli różnych dyscyplin nauki. Dzieje się tak dlatego, że to właśnie turysta jest podstawowym podmiotem turystyki. Turystyka nie istnieje bez człowieka, bo to on świadomie sygnalizuje potrzeby związane z zagospodarowaniem czasu wolnego, których skutkiem jest podejmowanie w przestrzeni aktywności turystycznej. To dla niego powstał potężny przemysł turystyczny, który stara się zaspokajać jego potrzeby i oczekiwania. Zadaniem nauki jest natomiast wspieranie tej działalności przez badanie różnych aspektów funkcjonowania tego przemysłu. Wszystko to sprawia, że badania aktywności turystycznej i wzorów wypoczynku mieszkańców USA oraz Polonii tam mieszkającej mają ogromne znaczenie nie tylko dla teoretyków, ale także dla ludzi na co dzień zajmujących się organizacją turystyki.

MODEL UWARUNKOWAŃ AKTYWNOŚCI I DESTYNACJI TURYSTYCZNEJ

Na potrzeby badań autorka niniejszego artykułu skonstruowała własny model uwarunkowań aktywności oraz destynacji turystycznej. Uwarunkowania te podzieliła na uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne. Znając specyfikę Polonii mieszkającej w Wielkiej Metropolii Chicagowskiej, uwzględniła w modelu szereg czynników, które wzajemnie na siebie oddziałują oraz wpływają na aktywność i destynację turystyczną chicagowskiej Polonii. W uwarunkowaniach wewnętrznych wyróżniła czynniki: demograficzne, społeczne, kulturowe oraz ekonomiczne. W uwarunkowaniach zewnętrznych wyodrębniła natomiast: czynniki prawne i polityczne, czynniki geograficzne oraz organizację turystyki.

Autorka, charakteryzując czynniki wewnętrzne i zewnętrzne, wzięta pod uwagę wiele wskaźników, które dokładnie zbadała i określiła, w jakim stopniu mają one wpływ na aktywność i destynację turystyczną chicagowskiej Polonii. Do czynników demograficznych zaliczyła: płeć, wiek oraz wielkość gospodarstwa domowego. Wśród czynników społecznych wyróżniła: sytuację rodzinną, wzorce rodzinne, przynależność do organizacji oraz indywidualną chęć wyjazdu (chęć poznawania nowych miejsc lub poszerzenia wiedzy o danym miejscu). W czynnikach kulturowych uwzględniła: poczucie tożsamości narodowej, uwarunkowania religijne oraz modę na dany kierunek turystyczny. W czynnikach ekonomicznych badane były natomiast: poziom dochodów, wydatki na podróże, ocena własnej sytuacji materialnej, ocena własnej sytuacji zawodowej oraz fakt, czy cena, koszt wyjazdu jest ważnym wskaźnikiem regulującym aktywność i destynację turystyczną (Ziółkowska-Weiss, 2017).

Wśród czynników politycznych i prawnych uwzględnione zostały następujące wskaźniki: status pobytowy, przywilej urlopowy, święta narodowe generujące dzień wolny od pracy oraz poczucie bezpieczeństwa w miejscu wypoczynku. W czynnikach

geograficznych wzięto pod uwagę: lokalizację miejsca wypoczynku (klimat, pogodę, egzotykę miejsca), dostępność komunikacyjną, czas dojazdu do miejsca wypoczynku, walory turystyczne (nieskażoną przyrodę, ciszę, spokój) oraz miejsce zamieszkania respondentów. Ostatnim z czynników w uwarunkowaniach zewnętrznych, które autorka wyróżniła, była organizacja turystyki. W ramach tego czynnika zbadała ofertę biur podróży działających w Wielkiej Metropolii Chicagowskiej, atrakcje turystyczne regionu percepcji, warunki do uprawiania tam różnych sportów oraz jego zagospodarowanie turystyczne.

Analizując czynniki wpływające na aktywność turystyczną oraz wybór destynacji turystycznej przez chicagowską Polonię, autorka zbadała również, czy istnieją jakieś inhibitory (bariery), które są czynnikiem hamującym proces tworzenia się i podejmowania aktywności turystycznej i w konsekwencji wpływają na wybór destynacji turystycznej. Autorka w czynnikach społecznych wyróżniła trzy inhibitory: brak wolnego czasu, brak tradycji rodzinnej oraz sytuację rodzinną. W czynnikach ekonomicznych główną barierą hamującą aktywność turystyczną oraz wybór destynacji jest bariera finansowa, o którą autorka zapytała respondentów. W czynnikach politycznych i prawnych barierą może być praca zawodowa (regulacje prawne pracy zawodowej), a w organizacji turystyki brak potrzebnego sprzętu lub niemożność dysponowania nim.

PRZEBIEG BADAŃ ORAZ ZAKRES CZASOWY I PRZESTRZENNY BADAŃ EMPIRYCZNYCH

Badania były prowadzone na obszarze Wielkiej Metropolii Chicagowskiej, która została wybrana przez autorkę ze względu na najliczniej w USA zamieszkującą ją grupę Polonii. Obszarem badań empirycznych było sześć hrabstw wchodzących w skład Wielkiej Metropolii Chicagowskiej. Były to następujące hrabstwa: Cook, DuPage, Kane, Lake, McHenry, Will oraz samo miasto Chicago, które leży w hrabstwie Cook. Okres czasowy prowadzonych badań obejmował lata 2013–2014. Badania właściwe w USA prowadzone były w dwóch etapach. Etap pierwszy badań terenowych odbył się od 6 do 18 lutego 2014 roku, natomiast etap drugi od 16 do 29 października 2014 roku. Autorka zastosowała zarówno badania jakościowe, jak i ilościowe. Do badań ilościowych należy metoda sondażu diagnostycznego w postaci badań ankietowych. Podstawową bazę empiryczną stanowiły wyniki badań przeprowadzonych wśród Polonii mieszkającej w Wielkiej Metropolii Chicagowskiej. Część empiryczna badań miała formę sondażu diagnostycznego, przeprowadzonego metodą reprezentacyjną wśród populacji Polonii Wielkiej Metropolii Chicagowskiej. Badania właściwe objęły w sumie 1468 respondentów, z czego do analizy wykorzystano 1014 kwestionariuszy ankietowych, w tym 347 z ankiety internetowej online, tzw. CASI, w języku polskim i angielskim. Aby badana grupa była reprezentatywna, posłużono się danymi Census Bureau z 2013 roku (U.S. Census Bureau, 2016) oraz Yearbook of Immigration Statistic z 2013 roku (2013 Yearbook..., 2014), z których obliczono strukturę płci i wieku osób w poszczególnej grupie wiekowej w stosunku do całej populacji Polonii zamieszkałej w Wielkiej Metropolii Chicagowskiej. Badania ankietowe prowadzone były wśród respondentów w wieku od 15 do 60 lat i starszych. Grupa badawcza podzielona była na siedem podgrup, odpowiednio ze względu na wiek. Pierwszą grupę stanowiły osoby w wieku 15–19 lat, drugą w wieku 20–24, trzecią – 25–29, czwartą – 30–39, piątą – 40–49, szóstą – 50–60 oraz siódmą – 60 lat i więcej.

Tab. 1. Struktura wieku i płeć respondentów

Lp.	Grupa wiekowa	Kobiety		Mężczyźni		Razem	
		osób	%	osób	%	osób	%
1	0-4	45	3,46	47	3,62	92	7,08
2	5-9	47	3,62	51	3,92	98	7,54
3	10-14	47	3,62	49	3,77	96	7,38
4	15-19	45	3,46	48	3,69	93	7,15
5	20-24	43	3,31	45	3,46	88	6,77
6	25-29	46	3,54	47	3,62	93	7,15
7	30-39	100	7,69	101	7,77	201	15,46
8	40-49	98	7,54	95	7,31	193	14,85
9	50-60	72	5,54	68	5,23	140	10,77
10	powyżej 60	120	9,23	86	6,62	206	15,85
	Razem	663	51,0	637	49,00	1300	100,00

Źródło: opracowanie własne autorki

Wśród czynników politycznych i prawnych warunkujących aktywność i wybór destynacji turystycznej chicagowskiej Polonii wyróżniono takie aspekty, jak:

- status bytowski,
- przywilej urlopowy,
- święta narodowe generujące dzień wolny od pracy,
- poczucie bezpieczeństwa w danym miejscu,
- bariera, jaką jest praca zawodowa (regulacje prawne pracy zawodowej).

Sprawdzono, czy uregulowana prawnie sytuacja bytowska jest ważnym wskaźnikiem dla chicagowskiej Polonii, który wpływa na jej aktywność turystyczną oraz wybór destynacji turystycznej. Tym samym postawione zostały hipotezy badawcze mówiące o tym, że uregulowana sytuacja bytowska (status legalnego pobytu w USA) chicagowskiej Polonii wpływa na:

- częstotliwość jej wyjazdów turystycznych,
- długość ich trwania,
- wydatki ponoszone na podróże,
- wybór destynacji turystycznej.

W celu zidentyfikowania różnic i próby odpowiedzi na postawione hipotezy posłużono się testem niezależności chi-kwadrat (χ^2), który daje możliwość określenia istotności statystycznej dla związku pomiędzy dwiema zmiennymi mierzonymi na skali nominalnej (więc danych jakościowych). Test niezależności chi-kwadrat (χ^2) opiera się na porównywaniu liczebności odpowiedzi uzyskanych w badaniach z liczebnościami, których można oczekiwać przy założeniu, że między analizowanymi zmiennymi nie ma żadnego związku. Podstawowymi wartościami obliczanymi w omawianym teście są: χ^2 , stopień swobody (df) oraz poziom istotności statystycznej (alfa). Elementarne znaczenie dla wnioskowania ma wartość „alfa”, która określa prawdopodobieństwo uzyskania danego efektu w próbie, gdyby tego efektu nie było w populacji (Blalock, 1987). Wskaźnik ten służy do oceny tego, czy uzyskany wynik jest statystycznie istotny. W prezentowanej pracy przyjęto – podobnie jak w większości opracowań z tego zakresu – założenie, że wynik istotny statystycznie to taki, dla którego wartość „alfa” jest mniejsza od 0,05. Aby zbadać siłę związku, wykorzystano również w badaniach statystycznych współczynnik V-Cramera.

PRAWNE REGULACJE POBYTOWE POLONII W USA

Opisując czynniki prawne amerykańskiej Polonii, nie można zapomnieć o wyjaśnieniu ważnego pojęcia, jakim jest sam termin „Polonia”. Jest to określenie Polaków mieszkających poza historycznymi granicami Polski (*Rocznik Polonii*, 2006). Jak podaje Stowarzyszenie Wspólnota Polska (2014), za Polonię uznaje się tylko polskich migrantów, nie określając tym mianem osób i ich potomków mieszkających na terenach, które po 1795 roku, a z ostatniej zmiany granicy Polski po 1939 roku, przestały wchodzić w skład państwa polskiego. Argumentem za tym stanowiskiem jest stwierdzenie, że ludzie ci nie wyjechali z Polski, tylko zmieniły się granice państwa rządzonego przez Polaków. Oni sami uznają się za Polaków, a nie za Polonię.

Polaków, oraz ich potomków, można spotkać niemal w każdym zakątku kuli ziemskiej. Liczne zbiorowości Polonii istnieją w większości państw Europy, w Ameryce Północnej – głównie w USA i Kanadzie, w Ameryce Południowej – w Argentynie i Brazylii, w Afryce – w Republice Południowej Afryki, oraz w Australii (*Raport o sytuacji Polonii i Polaków za granicą 2012*, 2013). Według Ministerstwa Spraw Zagranicznych poza terytorium Polski mieszka do 21 mln Polaków oraz osób pochodzenia polskiego. Polonia tworzy skupiska w 43 krajach, w tym we wszystkich krajach Europy. Jak podaje W. Rybczyński, „Polska jest czwartym krajem za Chinami, Niemcami i Włochami w liczbie emigracji na świecie” (Rybczyński, 2006).

Stany Zjednoczone mają długą historię związaną z imigracją, co odzwierciedla się w ich ustawodawstwie. Prawo stanowi główny instrument polityki imigracyjnej. Restryktywność polityki imigracyjnej określała już pierwsza federalna ustawa z 1882 roku. W roku 1921 zastosowano tzw. udziałowe prawo imigracyjne (*quota system*), które określało procentowo udział różnych grup narodowych w ogólnej liczbie imigrantów, jacy w danym roku otrzymują prawo osiedlenia się w Stanach, czym zamknięto okres liberalnej polityki. Ustawy o imigracji w USA, które uchwalono w 1921, 1924 i 1929 roku, traktuje się jako pierwsze (czyli National Origins Act). Ustawa z 1929 roku uważana jest za tę, która ostatecznie zamknęła liberalizm imigracyjny Stanów Zjednoczonych. Ustawa z 1965 roku wprowadziła zmiany polegające na zaprzestaniu opierania się na danych ze spisu ludności z 1890 roku w ustalaniu limitów rocznych w grupach imigracyjnych (Balicki, Frątczak, Nam, 2003). Imigranci są to osoby, które otrzymały wizę pozwalającą uzyskać możliwość pobytu stałego. Te wizy są wydawane zgodnie z ustawodawstwem imigracyjnym, które kwalifikuje ludzi mogących ubiegać się o pobyt stały oraz rozwiązuje wiele kwestii, gdy zostaje przekroczony ustalony limit imigrantów planowany w danym roku.

Imigranci z Polski, którzy pragną wjechać do Stanów Zjednoczonych, są kwalifikowani do wjazdu w jednej z czterech kategorii:

3. pokrewieństwo bezpośrednie z dorosłymi obywatelami USA (mąż lub żona, dzieci, rodzice),
4. inne pokrewieństwo z obywatelami USA, niezamężnymi dziećmi posiadającymi pobyt stały, mężem czy żoną,
5. posiadanie zawodu czy kwalifikacji poszukiwanych w USA,
6. bycie azylantem uchodźcą (Bean, Vernez, Keeley, 1989).

Biorąc pod uwagę liczne ograniczenia, duża liczba osób ubiegających się o wizę imigracyjną czeka w wieloletniej kolejce, zanim ją otrzyma. Zaostrzono przepisy wizowe po ataku terrorystycznym na World Trade Center w Nowym Jorku z 11 września

2001 roku. Osoby przybywające z Polski mogą starać się o obywatelstwo amerykańskie zwyczajowo po pięciu latach mieszkania na terytorium USA, w procesie zwanym naturalizacją (*naturalization process*). Dzieci, które mają przynajmniej jednego rodzica z obywatelstwem amerykańskim, a urodziły się poza krajem, są traktowane jako znaturalizowani obywatele (Levine, Hill, Warren, 1985). Wiele osób przekraczających granice Stanów Zjednoczonych ma wizę na pobyt tymczasowy; są to studenci, którzy przyjechali na studia czy pracownicy tymczasowi zatrudnieni przez międzynarodowe korporacje. Ubiegającym się o wjazd do Stanów Zjednoczonych przyznawane są trzy typy wizy: imigracyjne dla uchodźców oraz azylantów politycznych, imigracyjne na pobyt stały i nieimigracyjne na pobyt czasowy. Osoby sponsorowane przez rodzinę lub pracodawcę, legitymujących się obywatelstwem amerykańskim, mogą się ubiegać o wizy imigracyjne. Ci, którzy się o nie ubiegają, dzieleni są na dwie ogólne kategorie: do pierwszej, która nie jest ograniczona żadnym limitem, należą najbliżsi krewni obywateli Stanów Zjednoczonych oraz mieszkańcy powracający do kraju, druga grupa, z ograniczonym rocznym limitem, jest klasyfikowana według kategorii preferencyjnych imigracji rodzinnej, jak również imigracji pracowniczej. By zwiększyć etniczną różnorodność, w 1991 roku wprowadzono loterię wizową (Legawiec, 2000), w której biorą udział również Polacy. Jednak – jak zapowiedział obecny prezydent USA Donald Trump – w 2017 roku wiele osób, m.in. Polacy, taką możliwość mają po raz ostatni. Wizy nieimigracyjne na pobyt czasowy obejmują kategorie osób pragnących przyjechać czasowo w celach turystycznych, by prowadzić interesy, na występy artystyczne, w celach dyplomatycznych, pracowniczych, trenowania, studiowania, a także do najbliższych członków rodzin (wizy od A-1 do R-2). Wiza turystyczna B-2 najczęściej jest przyznawana z prawem wielokrotnego przekraczania granicy. Okres ważności wizy typu B-2 (dwa lub 10 lat) określa czas, w którym można przekroczyć granicę. Czas pobytu w USA określają służby graniczne w momencie wjazdu (Legawiec, 2000).

Obecnie status Polonii w USA odpowiada sytuacji ogólnamerykańskiej; tworzą ją w znaczącej większości obywatele amerykańscy korzystający z praw oraz przywilejów gwarantowanych przez prawodawstwo USA lub też obywatele, którzy mają możliwość stałego pobytu w USA. Ogólnokrajowy spis ludności CENSUS 2012 nie zawierał pytania o pochodzenie narodowościowe mieszkańców w USA, z wyłączeniem grup hiszpańskojęzycznych i Azjatów. Jak czytamy w raporcie Ministerstwa Spraw Zagranicznych, coraz trudniej jest określić rzeczywistą liczbę osób pochodzenia polskiego w USA, brakuje narzędzi, dzięki którym liczbę tę można by było precyzyjnie oszacować. Posługując się danymi z sondażu American Community Survey z 2012 roku, w którym badani mogli zadeklarować swoje polskie pochodzenie, w Stanach Zjednoczonych obecnie mieszka 9 659 207 osób polskiego pochodzenia.

Jednym z pytań w kwestionariuszu ankietowym, który wykorzystała autorka podczas badań terenowych, było pytanie dotyczące statusu pobytowego. Ankietowani mieli do wyboru cztery odpowiedzi: 1) jestem posiadaczem amerykańskiego obywatelstwa, 2) jestem posiadaczem zielonej karty, 3) jestem posiadaczem wizy: turystycznej (która z reguły przyznawana jest na lotnisku na okres nie dłuższy niż sześć miesięcy), wizy studenckiej, wizy pracowniczej, 4) nie posiadam żadnego z wyżej wymienionych dokumentów (czyli osoby przebywające na terenie USA nielegalnie).

Jednym z pytań badawczych było pytanie dotyczące uregulowanego statusu pobytowego i sprawdzenie, czy wpływa on na aktywność i destynację Polonii mieszkającej w Wielkiej Metropolii Chicagowskiej. W związku z tym autorka przyjęła, że w artykule

termin „Polonia” będzie odnosił się zarówno do osób, które mają uregulowaną sytuację prawną (czyli posiadają amerykańskie obywatelstwo bądź są posiadaczami zielonej karty), posiadają wizę, która upoważnia ich do legalnego, tymczasowego, określonego w wizie czasu pobytu w USA, jak i tych, które przebywają na terenie USA nielegalnie i nie posiadają żadnego uregulowanego prawnie dokumentu pobytowego. Konsulat Generalny RP w Chicago podaje, że termin „Polonia” odnosi się do Polaków po ich trzymiesięcznym pobycie w USA. Oznacza to, że osoba, która posiada wizę turystyczną ważną przez pół roku i przebywa na terytorium USA przez ten okres, dopiero po upływie trzech miesięcy zaliczana jest do Polonii. Autorka przyjęła takie założenie, zaznaczając na początku badania w kwestionariuszu ankietowym, że przeznaczony jest on dla osób, które przebywają na terytorium Wielkiej Metropolii Chicagowskiej powyżej trzech miesięcy.

CZYNNIKI POLITYCZNE I PRAWNE WARUNKUJĄCE AKTYWNOŚĆ I DESTYNACJE TURYSTYCZNE CHICAGOWSKIEJ POLONII

Polska jest jednym z czterech krajów UE, oprócz Bułgarii, Rumunii i Cypru, które nadal znajdują się poza Visa Waiver Program (VWP). Wejście do VWP daje prawo przyjazdu do USA bez wizy na okres do 90 dni.

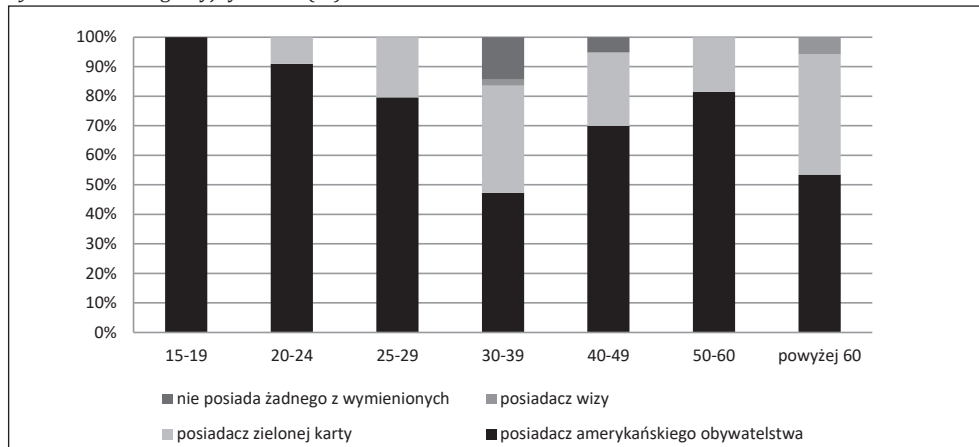
Szansa na zniesienie obowiązku wizowego dla Polaków pojawiła się w czerwcu ubiegłego roku, gdy Senat USA przyjął ustawę o reformie prawa imigracyjnego, w której znalazł się zapis o podniesieniu limitu – z obecnych 3% do 10% – odmów przyznania wizy, którego nie może przekraczać kraj ubiegający się o włączenie do VWP. Ustawy tej wciąż jednak nie zaaprobowała Izba Reprezentantów, a nawet jeśli została ona przyjęta, najnowsze dane o liczbie odmów wiz dla Polaków (10,8% w 2013 roku) wykluczałyby nas z ruchu bezwizowego.

Stany Zjednoczone posiadają długą historię związaną z imigracją, co ma swe odbicie w ustawodawstwie. Prawo jest ważnym instrumentem polityki imigracyjnej. Wielkim problemem, z jakim mają do czynienia polscy obywatele, stały się wzmożone akcje przeciwko nielegalnym imigrantom oraz znaczny wzrost aresztowań. Dziś sytuacja jest trochę stabilniejsza, choć liczba aresztowanych nadal pozostaje wysoka. Zmiany w prawie imigracyjnym, jakie przyjęto w ostatnich latach, mogą mieć znaczenie dla sytuacji pewnej liczby Polaków i osób polskiego pochodzenia w USA. Wejście w życie ustawy Immigration and Reform Act (tzw. Dream Act), czyli amnestii dla osób, które jako dzieci nielegalnie przybyły do Stanów Zjednoczonych pod opieką rodziców, jak również umorzenie postępowań deportacyjnych przeciwko osobom, które nie są przestępcami i których sprawy nie zaliczają się jako priorytetowe, dają szansę nielegalnym imigrantom na uregulowanie ich statusu. Niestety nie ma konkretnych danych mówiących o tym, których polskich imigrantów obejmą te zmiany. Wystąpienie Baracka Obamy z 26 listopada 2014 roku w Copernicus Center w Chicago dawało duże nadzieje Polonii przebywającej nielegalnie w USA na uregulowanie ich statusu pobytowego. Do tego jednak nie doszło, a obecny prezydent USA Donald Trump stosuje bardzo restrykcyjną politykę emigracyjną. Autorka w ramach swoich badań sprawdziła, jaki wpływ na aktywność turystyczną ma uregulowana prawnie sytuacja pobytowa respondentów.

Jedna z hipotez badawczych mówi o tym, że uregulowana sytuacja prawna i legalne przebywanie na terenie USA znacznie wpływają na aktywność i częstotliwość wyjazdów turystycznych chicagowskiej Polonii. Aby zweryfikować tę hipotezę, konieczne było zapytanie respondentów o ich status imigracyjny. Respondenci mieli do wyboru

Ryc. 1. Status imigracyjny w USA (%)

Źródło: opracowanie własne autorki na podstawie badań własnych

cztery odpowiedzi: jestem posiadaczem amerykańskiego obywatelstwa, posiadam zieloną kartę, posiadam wizę oraz nie posiadam żadnego z wyżej wymienionych dokumentów, co w rozumieniu autorki jest równoznaczne z przebywaniem na terenie USA nielegalnie. W grupie wiekowej 15–19 lat wszystkie badane osoby posiadają obywatelstwo amerykańskie. W każdej grupie wiekowej ponad połowa ankieterowanych jest obywatelem USA. Jedynie w grupie wiekowej 30–39 lat oraz 40–49 lat są osoby, które przebywają na terenie USA nielegalnie. W grupie 30–39 lat takich osób jest 29, co stanowi 2,9%, a w grupie wiekowej 40–49 lat – 10 osób. O tak dużym uregulowanym statusie pobytowym świadczy fakt, że polska emigracja w Stanach Zjednoczonych jest silną grupą społeczną, dla której ważny jest status pobytowy, dzięki któremu m.in. może podróżować do innych krajów oraz odwiedzać swój kraj pochodzenia.

W ramach czynników politycznych i prawnych autorka postawiła cztery hipotezy badawcze, które dotyczą uregulowanego statusu pobytowego w USA respondentów. Pierwsza z hipotez zakłada, że status pobytowy respondentów w USA wpływa na częstotliwość ich wyjazdów w ciągu roku. Tab. 2 przedstawia statystyczne obliczenia dla tej hipotezy badawczej.

Tab. 2. Status pobytowy a częstotliwość wyjazdów

Status pobytowy	Częstotliwość wyjazdów				Ogółem
	raz w roku	2–4	5–8	powyżej 8	
Posiadacz amerykańskiego obywatelstwa	244	370	53	35	702
Posiadacz zielonej karty	101	129	14	13	257
Posiadacz wizen turystycznej	4	11	1	0	16
Nie posiada żadnego z wyżej wymienionych	16	19	2	2	39
Ogółem	365	529	70	50	1014
Stopnie swobody	Df = 116				
λ^2	5,26				
λ^2 alfa	16,92				

Źródło: obliczenia własne autorki

Wartość statystyki wynosi $\lambda_2 = 5,26$.

Wartość krytyczna chi-kwadrat wynosi: $\lambda_{2\alpha} = 16,92$.

Na poziomie istotności $\alpha = 0,05$ $\lambda_2 < \lambda_{2\alpha}$, czyli brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej, zatem możemy powiedzieć, że między statusem pobytowym a częstotliwością wyjazdów nie istnieje zależność korelacyjna, czyli postawiona hipoteza jest nieprawdziwa, co oznacza, że status pobytowy respondentów w USA nie wpływa na częstotliwość wyjazdów w ciągu roku.

Kolejna hipoteza zakłada, że osoby przebywające w USA legalnie poświęcają więcej czasu na wypoczynek w ciągu roku niż osoby przebywające w USA nielegalnie. Tab. 3 przedstawia obliczenia statystyczne do postawionej hipotezy badawczej.

Tab. 3. Status pobytowy a długość trwania wycieczki

Status pobytowy	Długość trwania wycieczki					Ogółem
	tydzień	2 tygodnie	3 tygodnie	miesiąc	więcej	
Posiadacz amerykańskiego obywatelstwa	184	223	170	102	23	702
Posiadacz zielonej karty	56	82	67	46	6	257
Posiadacz wizy turystycznej	3	5	2	3	3	16
Nie posiada żadnego z wyżej wymienionych	14	7	10	7	1	39
Ogółem	257	317	249	158	33	1014
Stopnie swobody	Df = 12					
λ_2	21,18					
$\lambda_{2\alpha}$	21,03					

Źródło: obliczenia własne autorki

Wartość statystyki wynosi $\lambda_2 = 21,18$.

Wartość krytyczna chi-kwadrat wynosi: $\lambda_{2\alpha} = 21,03$.

Na poziomie istotności $\alpha = 0,05$ $\lambda_2 > \lambda_{2\alpha}$, czyli odrzucamy hipotezę zerową, zatem możemy powiedzieć, że między statusem pobytowym a długością trwania wycieczki istnieje zależność korelacyjna, czyli postawiona hipoteza badawcza, która mówi, że osoby przebywające w USA legalnie poświęcają więcej czasu na wypoczynek w ciągu roku niż osoby przebywające w USA nielegalnie, jest prawdziwa.

W związku z tym zbadano siłę zależności współczynnikiem V-Cramera i otrzymano $V = 0,07$. Świadczy to o bardzo niskiej zależności między badanymi cechami.

Kolejna postawiona hipoteza badawcza mówi, że osoby przebywające w USA legalnie wydają większą sumę pieniędzy na wypoczynek w ciągu roku niż osoby, które przebywają w USA nielegalnie. Tab. 4 przedstawia obliczenia statystyczne do postawionej hipotezy badawczej.

Tab. 4. Status pobytowy a suma pieniędzy wydawana na wypoczynek

Status pobytowy	Suma pieniędzy wydawana na wypoczynek				Ogółem
	300–500 dol.	600–1000 dol.	1000–2000 dol.	2000–3000 dol.	
Posiadacz amerykańskiego obywatelstwa	45	173	263	221	702
Posiadacz zielonej karty	15	54	147	41	257

Posiadacz wizej turystycznej	0	0	0	16	16
Nie posiada żadnego z wyżej wymienionych	10	9	20	0	39
Ogółem	70	236	430	278	1014
Stopnie swobody	Df = 9				
λ^2	109,27				
λ^2 alfa	16,92				

Źródło: obliczenia własne autorki

Wartość statystyki wynosi $\lambda^2 = 109,27$.

Wartość krytyczna chi-kwadrat wynosi: λ^2 alfa = 16,92.

Na poziomie istotności $\alpha = 0,05$ λ^2 alfa < λ^2 , czyli odrzucamy hipotezę zerową, zatem możemy powiedzieć, że między statusem pobytowym a sumą pieniędzy przeznaczaną na wypoczynek w ciągu roku istnieje zależność korelacyjna, czyli zakładana hipoteza, która mówi, że osoby przebywające w USA legalnie wydają w ciągu roku większą sumę pieniędzy na podróże niż osoby przebywające w USA nielegalnie, jest prawdziwa.

W związku z tym zbadano siłę zależności współczynnikiem V-Cramera i otrzymano $V = 0,16$. Świadczy to o niskiej zależności między badanymi cechami.

Ostatnia postawiona hipoteza w czynnikach politycznych i prawnych wskazuje, że status pobytowy nie wpływa na wybór kierunku wyjazdu (wyjazdy krajowe). Tab. 5 przedstawia obliczenia statystyczne do tej hipotezy badawczej.

Tab. 5. Status pobytowy a kierunek wyjazdów

Status pobytowy	Kierunek wyjazdów				Ogółem
	wyjazdy krajowe	wyjazdy zagraniczne	wyjazdy zagraniczne – tylko do Polski	wyjazdy krótkoterminowe / weekendowe	
Posiadacz amerykańskiego obywatelstwa	258	201	84	159	702
Posiadacz zielonej karty	99	68	32	58	257
Posiadacz wizej turystycznej	8	6	1	1	16
Nie posiada żadnego z wyżej wymienionych	19	4	6	10	39
Ogółem	384	279	123	228	1014
Stopnie swobody	Df = 9				
λ^2	10,21				
λ^2 alfa	16,92				

Źródło: obliczenia własne autorki

Wartość statystyki wynosi $\lambda^2 = 10,21$.

Wartość krytyczna chi-kwadrat wynosi λ^2 alfa = 16,92.

Na poziomie istotności $\alpha = 0,05$ λ^2 alfa > λ^2 , czyli brak podstaw do odrzucenia hipotezy zerowej, zatem możemy powiedzieć, że między statusem pobytowym a kierunkiem wyjazdów nie istnieje zależność korelacyjna, czyli postawiona hipoteza jest

niesłuszna, a zatem status pobytowy respondentów wpływa na wybór kierunku wyjazdu (wyjazdy krajowe).

Ważnym czynnikiem, który wpływa na aktywność turystyczną, jest niewątpliwie czas wolny. Aktywność turystyczna ma miejsce zawsze w czasie wolnym (wyjątek stanowi turystyka biznesowa). Z tego powodu w wielu analizach uwarunkowań aktywności turystycznej czas wolny uznawany jest za czynnik nadrzędny, ważniejszy nawet od czynnika dochodowego (Wodejko, 1998).

Czas wolny rozumiany jest jako czas „pozostający do dyspozycji jednostki czy grupy społecznej po wypełnieniu przez nią swoich obowiązków zawodowych (czas pracy) i szeroko pojętych obowiązków życiowych (czas obowiązków)” (Jung, 1987: 7). Istotną kwestią jest budżet czasu wolnego. Można często spotkać się ze stwierdzeniami, że im większą ilością czasu wolnego człowiek dysponuje, tym większa może być jego aktywność turystyczna (Fritz, Brandon, Xander, 1984).

W Stanach Zjednoczonych letni urlop dla dzieci i młodzieży trwa dwa lub trzy miesiące. Terminy – są dwa – różnią się w zależności od lokalizacji okręgu szkolnego. Jeden z nich trwa od początku czerwca do początku września (w większości stanów północnych), drugi od końca maja do końca sierpnia (w większości stanów południowych). Studenci otrzymują również kilka dni wolnego w listopadzie, z okazji amerykańskiego Święta Dziękczynienia, dwa tygodnie na Boże Narodzenie i Nowy Rok i jeden lub dwa tygodnie w marcu lub kwietniu na Spring Break. W niektórych szkołach studenci mają też tydzień wolnego w lutym na Dzień Prezydenta i tydzień wolnego w październiku (zazwyczaj tydzień z Columbus Day).

Zgodnie z prawem w USA pracodawca nie jest zobowiązany do zapewnienia płatnych urlopów bądź świąt swoim podwładnym. Dlatego wielu Amerykanów, Polaków, mimo że marzą o podróżowaniu na Hawaje, zwiedzeniu Europy lub luksusowym rejsie po Karaibach, decyduje się jedynie na kilkudniowe wyjazdy w długie weekendy lub niedługi urlop spędzany w pobliżu domu, zamiast wyjazdu na długie wakacje. Pracownicy amerykańskich firm odczuwają strach przed utratą pracy, ponadto odczuwają skutki lat recesji, ponieważ miała ona wpływ na stan zatrudnienia, przez co mają dziś o wiele więcej pracy. Mogą także w ogóle nie mieć płatnych wakacji. Według badań Center for Economic and Policy Research 23% wszystkich obywateli Stanów Zjednoczonych nie posiada żadnego dnia płatnego urlopu. Otrzymanie płatnego urlopu zależy od ich zarobków – im są one wyższe, wzrastają ich szanse na to, że pracodawca zapłaci za ich urlop. Ponad 51% Amerykanów zarabiających najmniej nie marzy nawet o wakacjach, natomiast wśród pracowników o najwyższych zarobkach na płatny urlop może pojechać aż 90%.

Z analizy przeprowadzonej przez Center for Economic and Policy Research wynika, iż w sektorze prywatnym normą jest 10 dni płatnego urlopu oraz sześć płatnych dni świątecznych w ciągu roku. To stawia Stany Zjednoczone na ostatnim miejscu spośród 21 rozwiniętych krajów. Kanada i Japonia mają podobne wskaźniki, przy czym tam dziesięciodniowe urlopy gwarantuje ustawa państwowa.

Ponad 25% Amerykanów pracujących w małych firmach nie ma prawa do urlopu – tak wynika z raportu Center for Economic and Policy Research. Trochę lepiej wygląda sytuacja w wielkich korporacjach, których pracownicy mają dwa tygodnie wakacji. Jednorazowo biorą najczęściej tylko tydzień. Nie chcą opuszczać na dłużej miejsca pracy, bo szefowie patrzą niechętnie na lubiących odpoczywać.

Poniżej (tab. 6) zestawiono święta narodowe, państwowe w USA, które generują dzień wolny od pracy i zajęć w szkole. W okresie tych świąt wzrasta aktywność turystyczna i Polonia mieszkająca w Wielkiej Metropolii Chicagowskiej często podróżuje i spędza aktywnie swój czas. Warto zauważyć, że święta te przypadają zazwyczaj w poniedziałek, co wydłuża Amerykanom weekend, podczas którego korzystają z wyjazdów krótkoterminowych (weekendowych).

Tab. 6. Święta państwowe w USA, które generują dzień wolny od pracy i nauki szkolnej

Data	Polska nazwa	Oryginalna nazwa
1 stycznia	Nowy Rok	New Year's Day
trzeci poniedziałek stycznia	Dzień Marcina Lutra	Martin Luther King, Jr. Day
20 stycznia (co 4 lata, w latach po latach wyborczych)	Dzień Inauguracji	Inauguration Day
trzeci poniedziałek lutego	Dzień Prezydenta	Washington's Birthday
ostatni poniedziałek maja	Dzień Pamięci	Memorial Day
4 lipca	Dzień Niepodległości	Independence Day
pierwszy poniedziałek września	Święto Pracy	Labor Day
drugi poniedziałek października	Święto Kolumba	Columbus Day
11 listopada	Dzień Weteranów	Veterans Day
czwarty czwartek listopada	Dzień Dziękczynienia	Thanksgiving Day
25 grudnia	Boże Narodzenie	Christmas Day

Źródło: opracowanie własne autorki

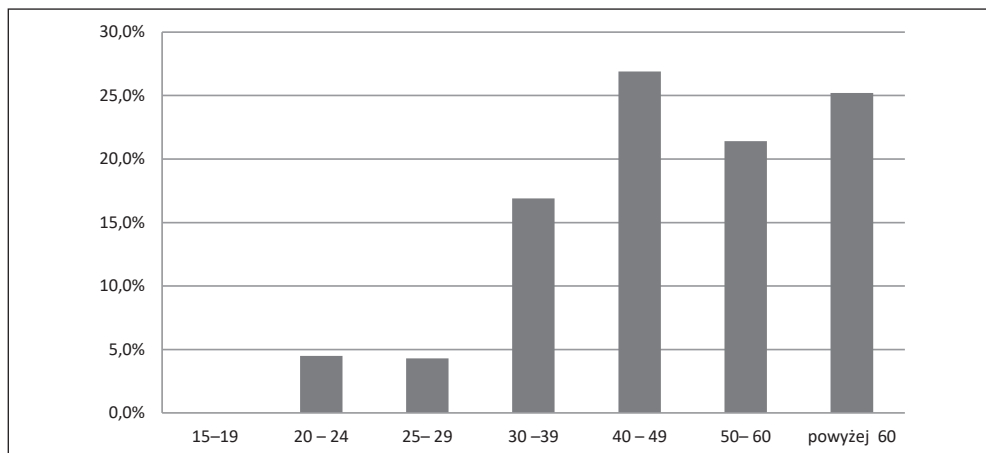
Jan Gołba z Chicago, z którym autorka artykułu przeprowadziła wywiad o wyjazdach i urlopie, mówił tak: „Ja pracuję w średniej wielkości firmie i po 10 latach pracy przysługują mi cztery tygodnie płatnego urlopu, a do tego 10 dni w roku płatnych *personal days*, które mogę wykorzystać na krótką chorobę (bez zwolnienia lekarskiego), załatwianie jakichś spraw, wypoczynek etc. Jeśli nie wykorzystam urlopu albo dodatkowych dni, dostaję za to dodatkowe pieniądze. Mój wybór. W tym roku byłem z rodziną tydzień w Meksyku, a zimą wybieramy się do Tahoe w Nevadzie”. Więc jak widać są i firmy, i miejsca pracy, które sprzyjają podróżowaniu i udzielają długich, płatnych urlopów.

Mimo że Amerykanie marzą o wycieczkach np. do Europy, to nie wyobrażają sobie wyjazdu na zbyt długo i pozostania bez kontaktu z firmą, dla której pracują. Jak podaje serwis CNN – tylko 57% mieszkańców USA wykorzystało w ubiegłym roku urlop, który prawnie im się należał. W przeciwieństwie do Francji, w której odsetek ten wynosi 89%.

Amerykańscy pracodawcy nie przepadają za pracownikami, którzy wykorzystują całkowicie należny im urlop. Nie lubią także, gdy pracownicy wyjeżdżają na dłużej niż tydzień. I nawet wtedy wymagają od nich bycia w ciągłym kontakcie, odbierania telefonów oraz e-maili. W odróżnieniu od Niemców, którzy również pracują ciężko, ale jak już odpoczywają, to na całego, Amerykanie nigdy nie są tak naprawdę na wakacjach.

Z tego też powodu jednym z inhibitorów hamujących aktywność turystyczną, który znalazł się w czynnikach politycznych i prawnych, jest praca zawodowa (regulacje prawne pracy zawodowej). Dla osób w wieku 40–49 lat jest to bariera, która została przez nie wymieniona na drugim miejscu (26,9%), tak samo jak u osób w wieku powyżej 60 lat (25,2%). Praca zawodowa nie stanowi istotnej bariery dla osób młodych

Ryc. 2. Wyniki odpowiedzi na pytanie, czy praca zawodowa (regulacje prawne pracy zawodowej) stanowi barierę wyjazdową

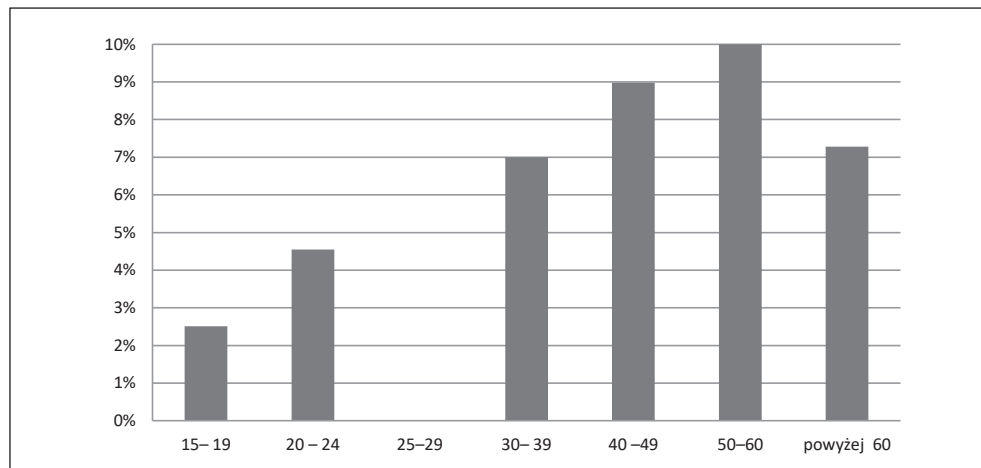
Źródło: opracowanie własne autorki na podstawie badań własnych

w wieku 15-19 lat (0 odpowiedzi), w wieku 20-24 lat (4,5%) oraz w wieku 25-29 lat (4,3%). Ryc. 2 przedstawia wyniki odpowiedzi, które pokazują, że praca zawodowa jest zdaniem ankietowanych ważnym inhibitorem.

Każde państwo prowadzi swoją politykę dotyczącą turystyki, a ponieważ turystyka jest dochodowa dla budżetu państwa, to zazwyczaj każde z państw stara się wprowadzać przepisy stymulujące jej rozwój. Takim przykładem może być uproszczenie odpraw celnych czy wprowadzenie ruchu bezwizowego. Stabilna polityka lokalna, międzynarodowa, społeczna, brak napięć społecznych, religijnych czy etnicznych sprzyja rozwojowi turystyki. Kraje, które posiadają stabilną władzę, podjęły walkę z terroryzmem i z innymi zagrożeniami, które posiadają służby ratownicze, zapewne będą liczniej odwiedzane przez turystów. Bezkonfliktowa i zrównoważona polityka państw sprawia, że takie kraje są chętniej odwiedzane przez turystów niż państwa, w których dochodzi do jakiś konfliktów.

Konflikty zbrojne, ogromna skala przestępczości, słaba lub praktycznie nieistniejąca opieka medyczna – to trzy główne kryteria, którymi zdaniem Ministerstwa Spraw Zagranicznych kierują się osoby przy wyborze miejsca wypoczynku. Przed każdym wyjazdem warto upewnić się, jaka jest sytuacja w danym kraju i to zapewne robi również chicagowska Polonia. W czynnikach politycznych autorka umieściła też odpowiedź ankietowanych, która pokazuje, czy poczucie bezpieczeństwa w miejscu wypoczynku jest dla nich istotnym wskaźnikiem. Jak wynika z badań, poczucie bezpieczeństwa w miejscu recepcji turystycznej jest ważne dla 19,7% ankietowanych, którzy zaznaczyli to jako jeden z trzech czynników decydujących o ich aktywności turystycznej oraz o wyborze miejsca destynacji turystycznej. Odpowiedź ta znalazła się w połowie ważności, na ósmym miejscu na 16 możliwych odpowiedzi. Poczucie bezpieczeństwa istotne jest dla osób w wieku 50-60 lat (10%), 40-49 lat (9%) oraz dla osób powyżej 60 lat (7,3%) i w wieku 30-39 lat (7%). Dla osób młodszych poczucie bezpieczeństwa w miejscu wypoczynku nie odgrywa istotnej roli. W grupie wiekowej 25-29 lat nikt nie wskazał, że poczucie bezpieczeństwa wpływa na jego wybór kierunku wyjazdu. Mała liczba osób w przedziale wiekowym 15-19 lat (2,5%) oraz 20-24 lata (4,5%) udzieliła twierdzącej

Ryc. 3. Poczucie bezpieczeństwa w miejscu wypoczynku

Źródło: opracowanie własne autorki na podstawie badań własnych

odpowiedzi na czynnik polityczny, którym jest poczucie bezpieczeństwa w danym miejscu. Ryc. 3 przedstawia odpowiedzi mówiące o ważności poczucia bezpieczeństwa w miejscu wypoczynku dla respondentów.

PODSUMOWANIE

Rozwój branży turystycznej jest ściśle związany zarówno z rozwojem gospodarczym, jak i społecznym oraz politycznym. Należy sądzić, że turystyka rozwija się dobrze wtedy, kiedy postępuje integracja międzynarodowa i prowadzona jest odpowiednia polityka turystyczna. Analiza światowych danych pokazuje, że globalna turystyka jest odporna na lokalne wydarzenia o charakterze specjalnym. Pierwsze lata XXI wieku to czas m.in. zamachów terrorystycznych w USA (11 września 2001 roku), uderzenia fal tsunami na wybrzeżach Oceanu Indyjskiego, zamachów w madryckim metrze (2004) czy zamachów bombowych w centrum Londynu (2005). Nie wstrząsnęły one globalnym ruchem turystycznym, który wzrósł w tym okresie o ponad 100 mln podróży. Przełomowy stał się dopiero 2008 rok, w którym odnotowano spadek wpływów z ruchu turystycznego. Krajem, który szybko odbił się od dekonjunktury, są Stany Zjednoczone, mające najlepiej na świecie rozwinięte usługi turystyczne. Wiąże się to z wysokim rozwojem gospodarki, bogatą infrastrukturą turystyczną oraz sprawną organizacją obsługi turystów. W tym kraju funkcjonuje najwięcej na świecie biur turystycznych. Różnorodne walory turystyczne, liczne, godne uwagi obiekty, rozbudowana baza noclegowa, doskonałe drogi, dobra reklama sprzyjają rozwojowi turystyki zagranicznej Stanów Zjednoczonych, które są trzecim najczęściej odwiedzanym krajem świata (Belski, 2010).

Turystyka jako dział gospodarki stanowi przedmiot zainteresowania władz na różnych szczeblach zarządzania. Głównym zadaniem polityki turystycznej jest budowanie silnego sektora usług turystycznych, zorientowanego na dostosowanie się do ruchu turystycznego, kształtującego ramy i kierunek rozwoju turystyki. Ten dział polityki stawia sobie cele ekonomiczne, polityczne, kulturalne i społeczne związane z przyszłością gospodarki turystycznej oraz pozwala kształtować pozytywne efekty wynikające

z istnienia popytu i podaży na rynku turystycznym (Wodejko, 1998). Od tego, w jaki sposób polityka turystyczna jest realizowana oraz jak poszczególne instytucje wywiązują się z odgrywanych w tym procesie ról, zależy, czy gospodarka turystyczna ma podłoże do prawidłowego rozwoju. Kraje wysoko rozwinięte dążą do otwierania swoich granic, mając świadomość profitów z biznesu turystycznego. Dobrze prowadzona polityka turystyczna, przy postępującej integracji międzynarodowej, daje bazę dla rozwoju branży turystycznej i czerpania z niej większych dochodów.

Analizując czynniki polityczne i prawne, które wpływają na aktywność Polonii mieszkającej w Wielkiej Metropolii Chicagowskiej i jej wybór destynacji turystycznej, po przeanalizowaniu przedstawionych w artykule danych i postawionych hipotez badawczych, stwierdzić można, że:

- status pobytowy Polonii w USA nie wpływa na częstotliwość jej wyjazdów w ciągu roku,
- osoby przebywające w USA legalnie poświęcają więcej czasu na wypoczynek w ciągu roku niż osoby przebywające w USA nielegalnie,
- osoby przebywające w USA legalnie wydają więcej pieniędzy na podróże od osób przebywających w USA nielegalnie,
- status pobytowy respondentów wpływa na wybór kierunku wyjazdu.

Literatura

References

- 2013 Yearbook of Immigration Statistic (2014, sierpień) (2017, 8 grudnia). Pozyskano z https://www.dhs.gov/sites/default/files/publications/Yearbook_Immigration_Statistics_2013_0.pdf
- Balicki, J., Frączczak, E., Nam, Ch.B. (2003). *Mechanizmy przemian ludnościowych – globalna polityka ludnościowa*. Warszawa: Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego.
- Bean, F., Vernez, G., Keeley, C. (1989). *A nation by Design, Immigration policy, in the fashioning of America*. Boston: Firs Harvard University Press.
- Beaumont, N., Dredge, D. (2010). Local tourism governance: A comprasion of three network approaches. *Journal of Sustainable Tourism*, 18, 7–18.
- Belski, A. (2010). *Stany Zjednoczone Ameryki*. W: Z. Kruczek (red.). *Kraje pozaeuropejskie. Zarys geografii turystycznej*. Kraków: Proksenia.
- Błalock, H.M. (1987). *Statystyka dla socjologów*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Fritz, R.G., Brandon, C., Xander, J. (1984). Combining time tense and econometric forecast of tourism activity. *Annals of Tourims Research*, 11(2).
- Hall, C.M., Jenkins, J.M. (2004). Tourism and public policy. W: A. Lew, C.M. Hall, A.M. Williams (red.). *Companion to Tourism*. Oksford: Blackwells.
- Hall, C.M. (2011). A Typology of governance and its implements for tourism policy analysis. *Journal of Sustainable Tourism*, 4.
- Jung, B.H. (1987). *O czasie wolnym. Kultura i rekreacja w procesach rozwoju społeczno-ekonomicznego*. Warszawa: Szkoła Główna Planowania i Statystyki.
- Kaczmarska, A. (2014). *Wybrane czynniki rozwoju turystyki*. Katowice: Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach.
- Kurleto, M. (2013). Współczesne oddziaływanie polityki państwowej na rozwój przedsiębiorstw związanych z turystyką. *Zarządzanie i Finanse*, 1(11), 411–427.
- Legawiec, M. (2000). *Polskie imigrantki w Chicago (na przykładzie badań własnych)*. Niepublikowany maszynopis pracy magisterskiej. Kraków: Uniwersytet Jagielloński.
- Levine, G., Hill, K., Warren, R. (1985). *Illegal Immigration in America. A Reference Handbook*. Westport: Greenwood Press.
- Raport o sytuacji Polonii i Polaków za granicą 2012 (2013). Pozyskano z <http://www.msz.gov.pl/resource/d44dcd91-ed03-4e64-a475-b56d8bce5a46:JCR>

Rocznik Polonii (2006).

Rybczyński, W. (2006). Przedmowa. W: M. Nadolski, W. Rybczyński (red.). *Polonia i Polacy w krajach Unii Europejskiej*. Pułtusk: Akademia Humanistyczna im. A. Gieysztor, 8.

U.S. Census Bureau (2017, 8 grudnia). Pozyskano z <https://www.census.gov/>

Wodejko, S. (1998). *Ekonomiczne zagadnienia turystyki*. Warszawa: Wyższa Szkoła Handlu i Prawa.

Ziółkowska-Weiss, K. (2017). Czynniki ekonomiczne warunkujące aktywność i destynacje turystyczne chicagowskiej Polonii. *Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego*, 31(3), 32–49.

Kamila Ziółkowska-Weiss, dr. Studiowała prawo oraz kulturoznawstwo z historią sztuki na Uniwersytecie Jagiellońskim. Jest również absolwentką geografii na Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie. Ukończyła podyplomowe studia na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie na kierunku zarządzanie turystyką międzynarodową. W 2015 roku z wyróżnieniem obroniła pracę doktorską, tym samym uzyskując tytuł doktora nauk o Ziemi. Od 2012 roku pracuje w Zakładzie Turystyki i Badań Regionalnych Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie, prowadząc m.in. zajęcia z turystyki w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej. Czynnym pilot wycieczek. Autorka kilkadziesiątu publikacji naukowych. Główne zainteresowania naukowe to Polonia w USA i Kanadzie, turystyka kulturowa oraz mniejszości narodowe w Polsce.

Kamila Ziółkowska-Weiss, Ph.D. Graduate of Culture studies at the Jagiellonian University and of Geography at the Pedagogical University of Cracow. She has graduated from +postgraduate studies in international tourism management at the Cracow University of Economics. Since 2012 she has been a research worker, acting as an assistant in the Department of Tourism and Regional Studies at the Pedagogical University of Cracow. An active tourist guide. The author of numerous academic publications. Her main academic interests are in cultural tourism, ethnic groups in Małopolska and Polish minority in the USA.

Adres/address:

Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie
Instytut Geografii
Zakład Turystyki i Badań Regionalnych
ul. Podchorążych 2, 30-084 Kraków, Polska
e-mail: kamilazw@up.krakow.pl